

II Congrés de la Societat d'Onomàstica. Manacor, 24-25 d'octubre de 2014. Paraules per a la sessió inaugural

La Societat d'Onomàstica té el goig de presentar, juntament amb la Institució Pública Antoni M. Alcover i la Universitat de les Illes Balears, el II Congrés de la Societat d'Onomàstica i la XXVII Jornada d'Antroponímia i Toponímia de la UIB, sota l'enunciat general d'*Onomàstica i identitat, un repte universal i multiescalar*.

Aquest segon congrés, que ha adoptat com a seu la ciutat de Manacor, un indret particularment representatiu del domini lingüístic, constitueix el punt final d'una tasca organitzativa complexa que vam començar a posar en marxa, des del Principat i des de les Illes, fa aproximadament un any i mig.

Em permetreu que justifiqui una mica aquesta paradoxa aparent del «punt final», quan justament estem donant inici a un esdeveniment que ens tindrà intensament ocupats tot al llarg del dia d'avui i de demà. Però el cert és que, en un primer moment, la idea de promoure un congrés d'onomàstica, al costat d'altres iniciatives paral·leles, respon a una voluntat bàsica d'assegurar la continuïtat de la nostra entitat com a societat científica. Continuïtat molt amenaçada pels esdeveniments, en bona mesura aliens a la marxa de la mateixa Societat, que es van succeir al llarg de 2013 i que van arribar a posar-la literalment en dubte. Afortunadament, al llarg dels darrers mesos ha estat possible anar capgirant la situació i entrar en una conjuntura d'estabilitat, de la qual la convocatòria que ens aplega és, en la seva materialització final, una prova ben visible.

Més enllà de les circumstàncies a què acabo de referir-me, aquest congrés respon, en la seva concepció i el seu plantejament, a una voluntat de fer esdevenir *normal* allò que, tot sovint, i malgrat la seva simplicitat aparent, esdevé una tasca prou difícil: és a dir, que les trobades dels estudiosos i interessats en l'onomàstica d'arreu del domini lingüístic mantinguin una continuïtat habitual, ara aquí i ara allà (les Illes, València, el Principat, l'Alguer, Catalunya Nord, la Franja), sense que hi hagi uns intervals gaire llargs entre unes i altres. I sense permetre, per tant, que l'ombra de l'oblit i el risc de la discontinuïtat planin sobre una manifestació cultural que s'ha demostrat prou consolidada i que, en darrer terme, inscriu les seves arrels bàsiques en l'estudi dels noms i dels llocs de les terres catalanes.

No és aquest el lloc, ni tampoc el moment, de repassar la història més recent de la Societat d'Onomàstica. Però sí que és convenient recordar que la idea de posar en marxa la iniciativa que ara ens aplega respon, en darrera instància, a la voluntat de donar continuïtat a la tasca de recerca i divulgació onomàstica, arreu del domini lingüístic, que el benaurat Enric Moreu-Rey va encetar l'any 1973 (i va formalitzar, en tota regla, l'any 1980). I que, des d'aleshores, ha donat lloc a un total de quaranta-una convocatòries, amb format de col·loqui, de jornada o de congrés, que tot al llarg del període de referència representen, a la pràctica, un ritme de celebració pràcticament anual.

De les quaranta-una convocatòries esmentades, val la pena fer notar que aquesta de Manacor representa la cinquena ocasió en què és acollida a les Illes. Recordarem, sobre aquest aspecte, que la primera (que va ser, a la pràctica, la setena trobada, i el tercer col·loqui des de la fundació de la Societat) va tenir lloc a Palma l'any 1982; la segona (setè col·loqui), a Maó l'any 1986; la següent (vintè col·loqui), a Eivissa l'any 1998; i, com a darrera vegada abans de la present ocasió (vint-i-quatrè col·loqui), l'any 2002, a Menorca, amb seu compartida per Ciutadella i Maó.

Podem dir, doncs, que després de dotze anys, ja feia temps que tocava (i de llarg!) trobar-nos de nou al domini insular. Retrobar-nos, per tornar a parlar de noms. Com sempre hem fet. Al cap i a la fi, l'onomàstica és una ciència que de vegades sembla que vulgui desafiar el temps. Probablement, perquè els noms són una cosa que, moltes vegades, sembla que se situï en una dimensió diferent de la realitat: aquell terreny intangible pel qual transita la nostra percepció del món, la memòria i el record, els mots i la llengua. I, en definitiva, el fenomen de la comunicació humana...

Hem de fer esment, per a completar aquesta breu introducció, a dues circumstàncies de referència obligada a l'hora d'emmarcar el congrés.

D'una banda, l'enunciat temàtic proposat: *Onomàstica i identitat, un repte universal i multiescalar*. Un enunciat que apunta a un camp de la recerca onomàstica que ha tingut un desenvolupament significatiu al llarg dels darrers anys. És a dir, el concepte d'«identitat» i la seva relació amb els noms propis (siguin topònims o antropònims), amb totes les seves derivacions i implicacions, i tant en un sentit individual com col·lectiu. La gran actualitat del tema, i la seva connexió amb múltiples camps del saber, ens va portar a proposar aquesta línia de reflexió, des del convenciment que podria tenir una bona acollida de la comunitat d'estudiosos de l'onomàstica. A la pràctica, el fet que el programa de mà reculli un nombre prou remarcable de contribucions relacionades amb

el concepte de referència, i vinculades tant amb qüestions de toponímia com d'antroponímia, ens porta a pensar que la tria inicial va ser encertada.

La segona circumstància té un component d'ordre més aviat geogràfic (o, si ho voleu, d'ordre geogracolingüístic): el fet que la seu del congrés sigui un lloc de tanta rellevància en la història de la lingüística i de l'onomàstica catalanes com Manacor, municipi dins el qual, a la possessió de Santa Cirga, va veure la llum fa cent cinquanta-dos anys l'exim lingüista i activista cultural Antoni Maria Alcover. És una circumstància que serà específicament considerada al llarg d'aquests dos dies, i sobre la qual és innecessari, doncs, afegir res més. Però hem cregut que valia la pena esmentar-la, ja des de l'inici, perquè ens dóna unes coordenades bàsiques per a fer-nos càrrec de l'alta significació del lloc que ens acull i on durem a terme les activitats previstes.

Tot plegat, doncs, són uns motius prou remarcables per fer-nos adonar que hi ha de bon principi, en aquest II Congrés de la Societat d'Onomàstica i XXVII Jornada d'Antroponímia i Toponímia de la UIB, tots els ingredients per fer que el seu desenvolupament sigui un èxit. I perquè, a l'hora de tancar l'un i l'altra, puguem concloure que han estat, en conjunt i de manera indestruable, una nova fita en el camí de la consolidació de la recerca onomàstica.

Joan Tort i Donada
President de la Societat d'Onomàstica